

**PROCEEDINGS
OF THE KERALA LEGISLATIVE ASSEMBLY**

First Session—1970

Thursday, the 15th January 1970

Vol. XXVI]

OFFICIAL REPORT

[No. 4

The Assembly met in the Assembly Chamber, Trivandrum at Eight of the Clock on Thursday the 15th January 1970 with Mr. Speaker in the Chair.

OBITUARY REFERENCE

മി. സ്പീക്കർ: ഓർഡർ, ഓർഡർ. ബഹുമാനപ്പെട്ട സഭാംഗങ്ങളേ, അത്യന്തം വേദനാജനകവും വളരെ ദുഃഖഭാവത്തോടെയും ഒരു വാർത്ത എനിക്കു വളരെ വേദപൂർവ്വം സഭയെ അറിയിക്കേണ്ടതായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്. നമ്മുടെ ഈ സഭയിലെ ഒരു ബഹുമാന്യ അംഗവും ഇവിടെ തൊഴിൽകാര്യ മന്ത്രിയായിരുന്ന ഭേദവുമായ ബഹുമാനപ്പെട്ട മത്തായിമാഞ്ഞുരാൻ ഇന്നലെ രാത്രി പ്ലന്തണ്ടർ മണിക്ക് കൊച്ചിയിൽ വെച്ച് നിര്യാതനായ വിവരം ബഹുമാനപ്പെട്ട സഭാംഗങ്ങൾ പത്രം മുഖാന്തിരം അറിഞ്ഞുകാണുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇന്നു രാവിലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരൻ ടെലഫോണിലൂടെ ഈ വിവരം എന്നെ അറിയിക്കുകയും അന്ത്യോപചാര സന്ദർഭങ്ങളെക്കുറിച്ച് എനിക്ക് അറിവു നൽകുകയും ചെയ്തിരിക്കുകയാണ്. നമ്മെല്ലാം വളരെ സ്നേഹിച്ചിരുന്ന, നമ്മെയെല്ലാം വളരെ സ്നേഹിച്ചിരുന്ന ഒരു മാനുഷേഹം നമ്മെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞ ഒരു സന്ദർഭമോണിത്. അദ്ദേഹത്തെ സംബന്ധിച്ച് എനിക്ക് പറയാനുള്ള കാര്യം ബഹുമാനപ്പെട്ട സഭാംഗങ്ങൾ സംസാരിച്ചതിനുശേഷം പറയാമെന്നുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടി ബഹുമാനപ്പെട്ട സഭാംഗങ്ങൾ ഈ ദുഃഖത്തിൽ പങ്കുചേരുന്നതിനു ഞാൻ അവസരം നൽകുകയാണ്.

2/3003/MC

ശ്രീ. ടി. കെ. ടിവാകരൻ: സർ, ഈ സഭയിലെ ഒരു അംഗവും മുൻ മന്ത്രിസഭയിലെ തൊഴിൽകാര്യമന്ത്രിയുമായിരുന്ന ശ്രീ. മത്തായിമാഞ്ഞൂരാന്റെ പെട്ടെന്നുള്ള നിര്യാണവാർത്ത വളരെവേദനയോടുകൂടിയാണ് ഇന്നു വെളുപ്പിന് ഞാൻ ശ്രവിക്കുകയുണ്ടായത്. സർ, കേരളത്തിന്റെ ജനാധിപത്യപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെയും സോഷ്യലിസ്റ്റു പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെയും വളർച്ചയ്ക്കുവേണ്ടി ശ്രീ. മത്തായിമാഞ്ഞൂരാൻ ചെയ്തിട്ടുള്ള സേവനങ്ങൾ ഒരുകാലത്തും കേരളത്തിലെ ജനങ്ങൾക്കു വിസ്മരിക്കാവുന്നതല്ല. ഈ നാട്ടിന്റെ കാർഷിക ബന്ധങ്ങളിൽ തന്നെ മാറ്റംവരുത്താൻവേണ്ടി കാർഷികപ്രശ്നം അത്ര സജീവമായി കൊച്ചിയിലും കേരളത്തിലും തലയുയർത്തിയിട്ടില്ലാതിരുന്ന കാലഘട്ടത്തിൽത്തന്നെ ഈ പ്രശ്നത്തിന്റെ പേരിൽ അദ്ദേഹവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവും ഉൾപ്പെടെയുള്ള ആളുകൾ സമരരംഗത്തു വരുകയും അറസ്റ്റ് വരിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. പിൽക്കാലത്ത് കൊച്ചിയിലെ പ്രജാമണ്ഡലത്തിലും ഉത്തരവാദിഭരണത്തിനു വേണ്ടിയുള്ള പ്രക്ടോണത്തിലും അദ്ദേഹം സജീവമായ പങ്കു വഹിക്കുകയും ആ ഘട്ടങ്ങളിൽത്തന്നെ ഇടതുപക്ഷ ചിന്താഗതിക്ക് പ്രാധാന്യം നൽകിക്കൊണ്ട് ആ പ്രസ്ഥാനത്തിനു നേതൃത്വം നൽകുകയും ചെയ്തിരുന്നു. കേരളത്തിലെ തൊഴിലാളിപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ചരിത്രത്തിലും അദ്ദേഹം മായാത്ത മുദ്രപതിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ടാറ്റാ തൊഴിലാളിയൂണിയൻ പ്രസിഡൻ്റ്, എറണാകുളം ബർമ്മാഷെൽ തൊഴിലാളിയൂണിയൻ്റെ പ്രസിഡൻ്റ്, ബോട്ടുതൊഴിലാളി സംഘടനയുടെ പ്രസിഡൻ്റ്, എന്നുള്ള നിലകളിലെല്ലാം വളരെ കരുത്തുള്ള, ഊർജ്ജസ്വലതയുള്ള ഒരു തൊഴിൽസംഘടന കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിനു നേതൃത്വം നൽകുന്നതിലും അദ്ദേഹം അതീവ ശ്രദ്ധ പതിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഇൻഡ്യ സ്വാതന്ത്ര്യം പ്രാപിച്ചു കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം വളരെ സുപ്രധാനമായ ഒരു കാലഘട്ടത്തിൽ കേരള സോഷ്യലിസ്റ്റു പാർട്ടിക്ക് രൂപം കൊടുക്കുന്നതിലും കേരളത്തിൽ ഇന്നു കാണുന്ന ഇടതുപക്ഷപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ശക്തി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിലും അദ്ദേഹത്തിന്റേതായ കഴിവുകൾ വളരെയധികം സംഭാവനകൾ നൽകിയിട്ടുണ്ട്. സർ, ഒരുകാലത്തു കേരളത്തിലെ യുവജനങ്ങളെ വളരെയധികം ആകർഷിക്കുകയും; അന്നു വിവിധ രാഷ്ട്രീയ കക്ഷികളിൽ നിൽക്കുന്ന യുവജനങ്ങളിൽ പലരെയും രാഷ്ട്രീയരംഗത്തു കൊണ്ടുവരുകയും ചെയ്യുന്നതിനുള്ള നേതൃത്വം അദ്ദേഹം അക്കാലങ്ങളിൽ നൽകിയിരുന്നു. പുണ്യപ്ര-വയലാർ തടവുകാരെ മോചിപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി കേരള സോഷ്യലിസ്റ്റു പാർട്ടിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നടത്തിയ ജയിൽ വിമോചനസത്യാഗ്രഹം അന്നു രാഷ്ട്രീയരംഗത്ത് നിൽക്കുന്ന അനേകം യുവാക്കന്മാരെ രാഷ്ട്രീയരംഗത്തേക്ക് ആനയിക്കുന്നതിനുള്ള ആവേശത്തിനും കോൺഗ്രസ്സിന് എതിരായ ഇടതുപക്ഷ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ബീജാവാപത്തിനും ഇടനൽകിയെന്നുള്ളതു കേരളത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയ പ്രസ്ഥാനം പരിശോധിക്കുന്ന ഏതൊരാൾക്കും ബോധ്യമാകുന്നതാണ്. തിരുവിതാംകൂറിലും തിരു-കൊച്ചിയിലും 1948-ലും 1952-ലും 1954-ലും ഉണ്ടായ ഇടതുപക്ഷഐക്യമുന്നണി പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് നേതൃത്വംകൊടുക്കുന്നതിനും പിൽക്കാലത്ത് 1967-ൽ ഉണ്ടായ ഐക്യമുന്നണി പ്രസ്ഥാനത്തിന് രൂപംകൊടുക്കുന്നതിനും അദ്ദേഹം അദ്ദേഹത്തിന്റേതായ കടമകളും പങ്കും വഹിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു വളരെ വ്യക്തമായിത്തന്നെ ഈ സഭയിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങൾക്കും അറിവുള്ള ഒരു കാര്യമാണ്. പ്രസിദ്ധനായ ഒരു വാഗ്മി, വളരെ മുർച്ചയേറിയസ്വഭവത്തിൽ സാംസാരിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രത്യേകമായ ശൈലി, എഴുതാനുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഴിവ് ഇതെല്ലാം രാഷ്ട്രീയരംഗത്ത് പ്രത്യേകമായ ഉണർവു തന്നെ ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. രാഷ്ട്രീയരംഗത്ത് അദ്ദേഹം വെറും ധീരോദാത്തനായ, സമരോൽസുകനായ നേതാവ് മാത്രമായിരുന്നില്ല. രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളും മറ്റു കാര്യങ്ങളും അവഗാഢമായി പഠിക്കുന്നതിനുള്ള എല്ലാ അവസരങ്ങളും വിനിയോഗിക്കുകയും

ചെയ്തിരുന്നു. രാഷ്ട്രീയരംഗത്ത് തന്റേതായ വ്യക്തിമുദ്ര തന്നെ പതിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം പ്രവർത്തിച്ച എല്ലാ രംഗങ്ങളിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാൽപ്പാടുകൾ അർപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹം തിരോധാനം ചെയ്തിട്ടുള്ളത് എന്നുള്ളത് ഈ അവസരത്തിൽ സ്മരണീയമാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പെട്ടെന്നുള്ള ഈ ചരമം കേരളരാഷ്ട്രീയത്തിൽ ഒരു വിടവു സൃഷ്ടിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം. അദ്ദേഹം ഇത്ര പെട്ടെന്നു നമ്മെ വേർപെട്ടു പിരിയുമെന്ന് നാമൊന്നും പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നതല്ല. അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായ രോഗബാധയിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം മോചനം ലഭിച്ചു സുഖപ്രാപിച്ചു വരുന്നതായിട്ടാണ് അവസാനം കിട്ടിയ റിപ്പോർട്ടുകൾ. എന്നാൽ ഇന്നലെ അർദ്ധരാത്രിയോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിനു വീണ്ടും രോഗബാധയുണ്ടാകുകയും പെട്ടെന്ന് ഇത്ര വേഗകരമായ വാർത്ത ഞെട്ടലോടുകൂടി കേൾക്കാനിടയായ സാഹചര്യം ഉണ്ടാകുകയുമാണു ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. ഈ സഭയുടെ ഇക്കാര്യത്തിലുള്ള നിർലോഭമായ വ്യസനം അറിയിക്കുന്നതിന് ഞാൻ ഈ അവസരം വിനിയോഗിക്കുന്നതോടൊപ്പം ഞാൻ പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്ന രാഷ്ട്രീയ കക്ഷിയുടെയും എന്റെയും വ്യക്തിപരമായ വേദവും വ്യസനവും രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളുന്നു. ഒരു കാലത്ത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുയായിയായും പിൻക്കാലത്ത് മുന്നിടലിൽ സഹപ്രവർത്തകനായും പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള അവസരവും എനിക്കുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചരമത്തിൽ നിർവ്യാജമായ വ്യസനം ഒന്നുകൂടി രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് ഞാൻ വിരമിക്കുന്നു.

ശ്രീ. ഇ. എം. ശങ്കരൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട്: സർ, അങ്ങ് സൂചിപ്പിച്ചതുപോലെ വളരെ ഞെട്ടലോടുകൂടിയാണ് ഇന്നു കാലത്ത് നാമെല്ലാം മിസ്റ്റർ മത്തായിമാഞ്ഞുരാന്റെ മരണവാർത്ത അറിഞ്ഞത്. സഭാനേതാവ് പറഞ്ഞതുപോലെ കേരളത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയ ചരിത്രത്തിൽ മായാത്ത വ്യക്തിമുദ്ര പതിപ്പിച്ച, നമുക്കെല്ലാം വളരെ ബഹുമാനമുള്ള ഒരുദേഹമായിരുന്നു അദ്ദേഹം. അദ്ദേഹവുമായി പലതരത്തിലും ഇടപെടേണ്ട ഭാഗ്യം എനിക്കുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. സഭാനേതാവു പറഞ്ഞതുപോലെ അദ്ദേഹം കേരളത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയ പ്രസ്ഥാനത്തിന് ആവശ്യമായ ചിന്താമണ്ഡലത്തിലേക്ക് കൂടി തന്റെ സംഭാവന നൽകിയിട്ടുണ്ട്. അതിന്റെ പല കാര്യങ്ങളിലും പലർക്കും അഭിപ്രായവ്യത്യാസം ഉണ്ടാകാം. എന്നെ സംബന്ധിച്ച് പറയുകയാണെങ്കിൽത്തന്നെ അദ്ദേഹവുമായി പലപ്പോഴും രാഷ്ട്രീയരംഗത്ത് ഇണങ്ങിയും പലപ്പോഴും പിണങ്ങിയും പ്രവർത്തിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്. എങ്കിൽപ്പോലും അസാമാന്യമായ പ്രതിഭാശക്തിയും അസാമാന്യമായ വ്യക്തിത്വവും നിലനിർത്തിക്കൊണ്ട് കേരളത്തിലെ വിദ്യാപശക്തികളെയെല്ലാം ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതിനു തന്റെ വ്യക്തിപരമായ കഴിവ് അദ്ദേഹം അങ്ങേയറ്റം ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൽ പലവിധത്തിലും പങ്കുകൊണ്ടിട്ടുള്ള നമുക്ക് ഓരോരുത്തർക്കും തന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ അപ്രതീക്ഷിതമായ വിയോഗം ഞെട്ടൽ ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. അപ്രതീക്ഷിതമെന്നു ഞാൻ പറയുന്നത്, ഏതാനും ആഴ്ചകൾക്കുമുമ്പ് അദ്ദേഹം രോഗബാധിതനായ അവസരത്തിൽ ആ രോഗം സാമാന്യം കഠിനമാണെന്ന് കേട്ടിരുന്നെങ്കിൽപ്പോലും അതിൽനിന്ന് പ്രകമേണയായി മോചിതനായി തുടങ്ങിയിരിക്കുകയായിരുന്നു എന്നുള്ളതുകൊണ്ടാണ് രണ്ടുദിവസം മുമ്പുപോലും അദ്ദേഹത്തെ സന്ദർശിച്ച എന്റെ ഉത്തമസുഹൃത്ത് പറഞ്ഞത് അടുത്ത അവസരത്തിൽ ആശുപത്രിയിൽ നിന്നും വിട്ടു തന്റെ പഴയ പ്രവർത്തന രംഗത്തിലേക്ക് മടങ്ങി വരാൻ കഴിയുമെന്നുള്ള പ്രതീക്ഷ അദ്ദേഹം പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്നതാണ്. വളരെ അപ്രതീക്ഷിതമായിട്ടാണ് ഇന്നലെ രാത്രി 11 മണിക്ക് അദ്ദേഹം വീണ്ടും രോഗബാധിതനാകുകയും ഒന്നോ ഒന്നരയോ മണിക്കൂറുകൾക്കു അകത്ത് നമ്മെയെല്ലാം വിട്ടുപോകുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. അതുകൊണ്ട് ഇവിടെ സഭ

നേതാവ് പ്രകടിപ്പിച്ച എല്ലാ വികാരങ്ങളോടും ഞാൻ എന്റെ സ്വന്തം നിലയിലും എന്റെ പാർട്ടിയുടെ പേരിലും പങ്കുകൊള്ളുന്നു.

വിദ്യാഭ്യാസമന്ത്രി (ശ്രീ. സി. എച്ച്. മുഹമ്മദ് ഹയ്): സർ, ബഹുമാനപ്പെട്ട സഭാനേതാവും ബഹുമാനപ്പെട്ട പ്രതിപക്ഷനേതാവും പ്രകടിപ്പിച്ച വികാരങ്ങളോട് ഞാനും എന്റെ പാർട്ടിയും പങ്കുചേരുന്നു. ഇന്നലെ അർദ്ധരാത്രി കുശേഷം രണ്ടുമണിക്ക് മലയാള മനോരമയുടെ കോഴിക്കോട് ആഫീസിൽനിന്ന് ഒരു സന്ദേശത്തിനു വേണ്ടി എന്നെ ഉണർത്തിയപ്പോഴാണ് ബഹുമാനപ്പെട്ട മത്തായി മാഞ്ഞുരാന്റെ അകാലികവും അപ്രതീക്ഷിതവുമായ ചരമത്തെക്കുറിച്ച് ഞാൻ അറിഞ്ഞത്. വളരെ ഹൃദയഭേദകമായ ഒരു വാർത്തയായിരുന്നു അത്. ഈ സഭയിൽ നമ്മുടെ ഒരു സഹപ്രവർത്തകനെന്ന നിലയിൽ ശ്രീ. മത്തായി കഴിഞ്ഞ വളരെയേറെ മാസങ്ങളോളം പ്രവർത്തിക്കുകയും മന്ത്രിസഭയിൽ ഒരു സഹപ്രവർത്തകനെന്ന നിലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്ത കാലഘട്ടങ്ങളിൽ ചിലപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തോട് വിരോധിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിലും വ്യക്തിപരമായി ഏറ്റവും നല്ല സുഹൃത്ത് ബന്ധങ്ങൾ അദ്ദേഹവുമായി ഞങ്ങളെല്ലാം പുലർത്തിയിരുന്നു എന്നുള്ളത് എല്ലാവർക്കും അറിയാവുന്ന സംഗതിയാണ്. സ്വാതന്ത്ര്യസമരത്തിലും അതിനുശേഷവും നമ്മുടെ രാജ്യത്തിന്റെ ചരിത്രത്തിൽ അദ്ദേഹം വഹിച്ച പങ്ക് ഈ രാജ്യത്തിന്റെ ചരിത്രമെഴുതുന്ന ആളുകൾക്ക് ഒരിക്കലും മറക്കാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. ഞാൻ വളരെചെറിയ കുട്ടിയായിരുന്നകാലത്ത് പ്രസിദ്ധമായ കീഴരിയൂർ ബാംബുകേസ് നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാണ് മത്തായി മാഞ്ഞുരാന്റെ പേർ ആദ്യമായി കേൾക്കുന്നത്. അന്നു യശഃശരീരനായ ഡാ. കെ. ബി. മേനോനോടൊപ്പം അനേകം സ്വാതന്ത്ര്യസമര പ്രവർത്തകന്മാർ ആ കേസുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ജയിലിൽ കിടക്കുകയും വിചാരണയ്ക്ക് വിധേയരാകുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അതിനു മുൻപ് തന്നെ ഈ കേരളത്തിൽ പരേതനായ കെ. ഇ. ബ്രഹ്മിം സാഹിബ് ബിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ കർഷക പ്രസ്ഥാനം ആരംഭിച്ചകാലം മുതൽക്കുതന്നെ ആ പ്രസ്ഥാനവുമായി ശ്രീ. മത്തായി ബന്ധപ്പെട്ടിരുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചരിത്രത്തിൽനിന്നും മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കുന്നുണ്ട്. സ്വാതന്ത്ര്യസമരകാലത്ത് വളരെക്കാലം അദ്ദേഹത്തിന് ഒളിവിൽ താമസിക്കേണ്ടി വന്നിട്ടുണ്ട്. ഒരു ഹോട്ടലിന്റെ മാനേജറായി അദ്ദേഹത്തിന് പ്രവർത്തിക്കേണ്ടിവന്നു. കാമ്പയിലെ നവാബിന്റെ ദിവാനായി അദ്ദേഹം കുറച്ചുകാലം പ്രവർത്തിച്ചു. അങ്ങനെ ഇൻഡ്യയുടെ എല്ലാ ഭാഗത്തും പല മൺഡലങ്ങളിലുമായി അദ്ദേഹം പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. രാജ്യസഭയിലെ ഒരു അംഗമെന്ന നിലയിൽ ശ്രീ. മത്തായി വർത്തമാനപ്പത്രങ്ങളിൽ തലക്കെട്ടുകൾ സൃഷ്ടിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതു നമ്മൾ സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിശക്തിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാചാലതയും അദ്ദേഹം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പ്രസ്ഥാനത്തിന് ഒരു മുതൽക്കൂട്ടായിരുന്നു. ഒരു പത്രപ്രവർത്തകനെന്ന നിലയ്ക്കും മത്തായിയെ എനിക്ക് പരിചയമുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസിദ്ധമായ കേരളപ്രകാശം വാരിക വളരെയധികം കാലം നിന്നിലെങ്കിലും നിന്ന ആ കാലമത്രയും ഈ കേരളത്തിലെ പത്രപ്രവർത്തന മൺഡലത്തിൽ നല്ല പേരെടുത്തിരുന്നു അത് എന്ന് ആ രംഗത്ത് ഒരു എളിയ പ്രവർത്തകനായിരുന്ന എനിക്ക് നല്ലതുപോലെ അറിയാം. അങ്ങനെ എവിടെയെല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചോ അവിടെയെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ വ്യക്തി മുദ്ര പതിപ്പിക്കാൻ ശ്രീ. മത്തായിക്ക് കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഈ സഭയിൽ ഇനിയും അദ്ദേഹത്തിനു പല വിലയേറിയ സംഭാവനകളും നൽകാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. നിർഭാഗ്യവശാൽ ഇന്ന് അദ്ദേഹം നമ്മുടെ കൂടെയില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിരഹദുഃഖമനുഭവിക്കുന്ന സഹോദരന്മാരോടും പ്രിയപ്പെട്ട മാതാവിനോടും മറ്റു ബന്ധുമിത്രങ്ങളോടും ഈ സഭയ്ക്കും നമുക്കെല്ലാവർക്കും ഉള്ള അനുശോചനം അങ്ങുമുഖേന ഈ സഭ അറിയിക്കണമെന്നാണ് എനിക്ക് അഭ്യർത്ഥം.

കാണുള്ളത്. ഈ സഭയുടെ വികാരങ്ങളും ഈ സഭയുടെ നാമനെന്ന നിലയിൽ അത് സന്തപ്തകുടുംബത്തെ അറിയിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. സർ, ശ്രീ. മത്തായിയുടെ ചരമത്തിൽ ഈ സഭയ്ക്കും എന്റെ കക്ഷിക്ക് എന്റെ സ്വന്തം നിലയ്ക്കും ഉള്ള അഗാധമായ അനുശോചനം ഞാൻ അറിയിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ശ്രീ. എം. എൻ. ഗോവിന്ദൻ നായർ: സർ, ഇവിടെ പ്രകടിപ്പിക്കപ്പെട്ട എല്ലാ വികാരങ്ങളോടും ഞാൻ യോജിക്കുന്നു; എന്റെ പാർട്ടിയും യോജിക്കുന്നു. ബഹുമാനപ്പെട്ട ശ്രീ. സി. എച്ച്. മുഹമ്മദ് കോയ പറഞ്ഞതുപോലെ ഇന്നലെ അർദ്ധരാത്രിയ്ക്കുശേഷം ഒരു സന്ദേശത്തിനുവേണ്ടി പുത്രക്കാർ വിളിച്ചു ഞർത്തിയപ്പോഴാണ് ഈ വാർത്ത ഞാനും അറിഞ്ഞത്. ഏതാനും ദിവസങ്ങൾക്ക് മുമ്പ് എറണാകുളത്തു പോയ സന്ദർഭത്തിൽ അദ്ദേഹം രോഗ വിമോചിതനായി ഏതാനും ദിവസത്തിനകം ആശുപത്രിയിൽനിന്ന് ഇറങ്ങുമെന്നാണ് ഞാനും ധരിച്ചിരുന്നത്. സഖാവ് മത്തായിയുമായി രാഷ്ട്രീയ രംഗത്ത് ഇണങ്ങിയും പിണങ്ങിയും പ്രവർത്തിക്കാനിടവന്നിട്ടുള്ള ഒരു പ്രവർത്തകനാണ് ഞാൻ. ഏതു സന്ദർഭത്തിലും മറക്കാനാവാത്ത ഒരു അസാധാരണ മനുഷ്യനാണ് അദ്ദേഹമെന്ന് എനിക്ക് പലപ്പോഴും തോന്നിയിട്ടുണ്ട്. ഞാനും അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി ആദ്യമായി കേൾക്കുന്നത് ക്വിറ്റ് ഇന്ത്യ മൂവ്മെന്റ് കാലത്തുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവർത്തനത്തിൽക്കൂടിയാണ്. അതിനുശേഷം 1952-ലെ തിരഞ്ഞെടുപ്പു കാലത്താണ് അദ്ദേഹവുമായി നേരിട്ടു പരിചയപ്പെടുന്നതിനും ഒന്നിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനും കഴിഞ്ഞത്. അദ്ദേഹവുമായിട്ടുള്ള പല കാര്യങ്ങളും എന്റെ ഓർമ്മയിൽ വരുന്നുണ്ട്. കേരളത്തിലെ പല രാഷ്ട്രീയ പ്രതിസന്ധിയിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആ സംഭാവന അദ്ദേഹം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. പര്യായമായ ഭാവത്തിന്റെ അടിയിൽ വളരെ മൃദുലമായ ഒരു ഹൃദയമുള്ള ഒരു വ്യക്തിയായിരുന്നു അദ്ദേഹമെന്ന് എനിക്ക് അനുഭവത്തിൽ അറിയാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. പലപ്പോഴും മുമ്പം നോക്കാതെ എന്തും പറയാനുള്ള ധൈര്യം, നിലവിലിരിക്കുന്ന എന്തിനേയും ചോദ്യം ചെയ്യാനുള്ള ഒരു മനോഭാവം ഇതെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രത്യേകതകളായിരുന്നു. ഒരു വ്യക്തിയെന്നുള്ള നിലയിൽ അങ്ങേയറ്റം സ്നേഹത്തോടും, എന്തെങ്കിലുമൊന്നു പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞാൽ അടുത്ത നിമിഷം സാധാരണ അതിന്റെ വേദന തോന്നാത്ത രീതിയിൽ പെരുമാറി അതു മാറുന്നതിന് ഒരു പ്രത്യേക ശ്രമം നടത്തുന്ന ഒരു സ്വഭാവം അദ്ദേഹത്തിന് എപ്പോഴുമുണ്ടായിരുന്നു. അതാണു ഞാൻ പറഞ്ഞത് ഇണങ്ങുമ്പോഴും പിണങ്ങുമ്പോഴും ഒരു വ്യക്തിയെന്നുള്ള നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തോട് ഉള്ള സ്നേഹബന്ധങ്ങൾ പുലർത്തിപ്പോരുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തോട് അടുത്ത് ഇടപഴകിയിട്ടുള്ള എല്ലാവർക്കും കഴിഞ്ഞിരിക്കുമെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം.

അതുപോലെതന്നെ ഏതു പ്രശ്നത്തെപ്പറ്റിയും അഗാധമായ പാണ്ഡിത്യം അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. ഏതിനെപ്പറ്റിയും അദ്ദേഹത്തിനു സ്വന്തമായ ഒരു അഭിപ്രായവുമുണ്ടായിരുന്നു. എന്തുപറയുമ്പോഴും ആർ അനുകൂലിക്കുന്നു ആർ പ്രതികൂലിക്കുന്നു അതൊന്നും പ്രശ്നമായിരുന്നില്ല. സ്ഥാനവും സംഘടനയുമൊന്നും അദ്ദേഹം അത്ര കണക്കിലെടുത്തിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഏതു പ്രതിസന്ധിയിലും സാമാന്യ ജനങ്ങളുടെ താൽപ്പര്യത്തിനുവേണ്ടി നിൽക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു പ്രത്യേകത അദ്ദേഹം പ്രകടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ നഷ്ടം കേരളത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം കേരള രാഷ്ട്രീയത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒരു തീരാൻഷ്ടമാണെന്ന് എടുത്തു പറയേണ്ടതില്ല. ഞാനും എന്റെ പാർട്ടിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിര്യാണത്തിൽ അഗാധമായ വേദം രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളുന്നു.

ശ്രീ. പി. രാമസ്വാമി അയ്യർ: സർ, ശ്രീ. മത്തായി ആശാന്റെ ചരമ വാർത്ത ഏറ്റവും വലിയ ഒരു ഞെട്ടലോടുകൂടിയാണ് എനിക്ക് കേൾക്കാൻ സാധിച്ചത്. അദ്ദേഹത്തെ അറിയുന്ന ഏതൊരാൾക്കും വളരെ ആരാഗ്യ സംപൂർണ്ണമായ ഒരു ഘടന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരത്തിലും ഹൃദയത്തിലും കാണാൻ സാധിച്ചിരുന്നു എന്നതാണ് പരമാർത്ഥം. പക്ഷേ ദുർവിധി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സേവനത്തെ കേരളത്തിൽനിന്ന് അകറ്റിയിരിക്കുകയാണ്. പലപ്പോഴും അദ്ദേഹത്തെ സംബന്ധിച്ച് ചിന്തിക്കാനും സംസാരിക്കുവാനും എനിക്ക് എന്റെ പാർട്ടിയിലെ സഹപ്രവർത്തകന്മാർക്കും അവസരമുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. കാരണം കേരളത്തിൽ സോഷ്യലിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനം സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും അതിന്റെ ആദ്യത്തെ അടിത്തറ കെട്ടുന്നതിനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സേവനവും ധീരമായ പ്രേരണയും വളരെയധികം ഉപകരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതാണ്. അന്ന് കോൺഗ്രസ്സിൽ നിന്നിരുന്ന ഞങ്ങളെയെല്ലാം സോഷ്യലിസ്റ്റുകാരാക്കി മാറ്റുന്നതിന് മലബാർ പ്രദേശങ്ങളിൽ വന്ന് അദ്ദേഹം ചെയ്ത സേവനങ്ങളും അദ്ദേഹം സ്വതസിദ്ധമായ വൈഭവത്തോടുകൂടി പ്രകടിപ്പിച്ച വാചാലതയും ഞാൻ ഇപ്പോഴും ഓർത്തുപോകുകയാണ്. മറ്റു രാഷ്ട്രീയ നേതൃത്വത്തിൽ പലപ്പോഴും വ്യക്തിപരമായി കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത ഒരു മാതൃകാപരമായ പ്രത്യേകത അദ്ദേഹത്തിൽക്കാണാൻ ജനാധിപത്യ സോഷ്യലിസത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്ന ആർക്കും സാധിക്കും. കാലത്തിന്റെ ചുമരെഴുത്ത് നന്നായി കാണാനും അത് കണ്ട് അപഗ്രഥിച്ച് വളരെവേഗം ഒരു തീരുമാനത്തിലെത്താനും തന്റെ തീരുമാനം എന്തോ അത് ഏതു ചുറ്റുപാടിയിലായാലും ശരി അപകടകരമായ മേഖലയിൽ വച്ചായാലും ശരി ധീരമായി മൂലംനോക്കാതെ തുറന്നു പറയാനും അതിന്റെ അനന്തരഫലം എന്തായാലും നെഞ്ചുക്കോടുകൂടി നേരിടാനും ഉള്ള ഒരു രാഷ്ട്രീയ നേതൃത്വം പരിശോധിച്ചു നോക്കിയാൽ ശ്രീ. മത്തായി മാഞ്ഞുരാനിൽ നമുക്ക് കാണാൻ സാധിക്കും. അതേ അവസരത്തിൽ അദ്ദേഹം എത്ര ശക്തിയായും വികാര നിർഭരമായും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം പ്രകടിപ്പിച്ചു കഴിഞ്ഞാലും വളരെ സ്നേഹപൂർവ്വം ശത്രുക്കളോടുപോലും പെരുമാറുന്നതു നമുക്ക് കാണാൻ സാധിക്കും. പലപ്പോഴും അഭിപ്രായങ്ങൾ തമ്മിൽ സംഘട്ടനമുണ്ടായാലും ആ രംഗത്തിന്റെ ഭരതവാക്യം ചൊല്ലിക്കഴിയുമ്പോഴേക്ക് മാഞ്ഞുരാനിന്റെ വിശാലമായ ഹൃദയം തന്റെ പ്രതിയോഗിയെ കെട്ടിപ്പിടിക്കുന്ന സ്നേഹനിർഭരമായ അവസ്ഥയിലേക്ക് മാറാൻ പതിവു ആണ്. അങ്ങനെയുള്ള പല അനുഭവങ്ങളും എന്നെപ്പോലെയുള്ള ആളുകൾക്ക് ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. ആ നിലയ്ക്ക് എനിക്ക് എന്റെ പാർട്ടിയിലെ മറ്റാളുകൾക്കും ശ്രീ. മാഞ്ഞുരാനെ വിസ്മരിച്ചുകൂടാത്ത ഒരു നിലയാണുള്ളത്. കാരണം സോഷ്യലിസ്റ്റ് കാരായി ഇന്ന് എന്റെ പാർട്ടിയുടെ മുൻപന്തിയിൽ നിൽക്കുന്ന പലരെയും വാർത്തെടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ ശ്രീ. മാഞ്ഞുരാനിന്റെ നേതൃത്വവും സേവനവും വളരെ ഉപകരിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതു യാഥാർത്ഥ്യമാണ്. ചരിത്രപരമായ ഈ വസ്തുത ഞാൻ ഈ അവസരത്തിൽ ഓർത്തുപോകുകയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചരമം ഈ നാട്ടിനു വമ്പിച്ച ഒരു നഷ്ടമാണ്. നമുക്കറിയാം കേരളത്തിൽ ഒന്നുരണ്ടുതവണ ഐക്യമുന്നണി ഉടലെടുക്കുകയുണ്ടായി എന്നത്. ആ സന്ദർഭത്തിലൊക്കെ അതാത് കാലത്തിനനുയോജ്യമായ സാഹചര്യങ്ങൾ കണ്ട് വിവിധ അഭിപ്രായഗതികളുള്ള രാഷ്ട്രീയ കക്ഷികളെ ഒരു ചങ്ങലക്കെട്ടുപോലെ യോജിപ്പിച്ച് പരസ്പരമുള്ള പർച്ചാവേളകളിലൊക്കെ വളരെനല്ല സ്നേഹപൂർവ്വമായ മാതൃകാത്വം പ്രദർശിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യാൻ പ്രേരിപ്പിച്ച ഏറ്റവും നല്ല ഒരു മാധ്യസ്ഥന്റെ പദവി അദ്ദേഹം സ്വീകരിച്ചിരുന്നു എന്നു നമുക്കെല്ലാവർക്കുമറിയാം. അദ്ദേഹം ഒരു യോജിപ്പ് രൂപവൽക്കരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന സന്ദർഭങ്ങളിലൊക്കെ പലപ്പോഴും പങ്കുകൊള്ളാൻ സാധിച്ച എനിക്ക് വിവിധ കക്ഷികളെ ഒരു ആശയമുള്ള വരാക്കിമാറ്റി യോജിപ്പിക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹം ചെയ്ത സമർത്ഥമായ സേവനം

ഇപ്പോഴും ഓർമ്മവരികയാണ്. കാലത്തിന്റെ ചുണ്ടുപലക നന്നായി വായിക്കാൻ സാധിച്ചു പഠിച്ചു അത് പ്രായോഗികമായി പ്രവൃത്തിയിൽ വരുത്താൻ ഏതു ചുരുറപ്പാടുകളിലും ഏതു പ്രതിരോധനിരയേയും യേശുക്രൈസ്തവനോടു വരാൻ സാധിച്ച പാരമ്പര്യം ഉൾക്കൊള്ളുന്നതായ ഒരു ധീര സോഷ്യലിസ്റ്റ് നേതാവാണ് ശ്രീ. മാഞ്ഞുരാൻ എന്നു നമുക്ക് തർക്കം കൂടാതെ പറയാൻ സാധിക്കും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിര്യാണത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബത്തിനും കേരളത്തിലെ ജനങ്ങൾക്കുമുള്ള വേദനയിൽ ഞാനും എന്റെ പാർട്ടിയും പങ്കു കൊള്ളുന്നു. ഏറ്റവും അഭിവാദ്യത്തിന് അർഹതയുള്ള ഒരു ജീവിതത്തിന്റെ മാതൃകാത്മം ആണ് അദ്ദേഹത്തിൽ എന്റെ പാർട്ടിക്കു കാണാൻ സാധിക്കുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിര്യാണത്തിൽ എനിക്കും എന്റെ പാർട്ടിക്കുമുള്ള അനുശോചനം രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളുന്നു.

ഗതാഗതവും ആരോഗ്യവും മന്ത്രി (ശ്രീ. കെ. എം. ജോർജ്ജ്): സർ, ശ്രീ. മാഞ്ഞുരാന്റെ അകാലനിര്യാണത്തിൽ ഈ ബഹുമാനപ്പെട്ട സഭയിലെ എല്ലാ നേതാക്കൾമാരും പ്രകടിപ്പിച്ച അഭിപ്രായങ്ങളോട് ഞാൻ പൂർണ്ണമായി യോജിക്കുന്നു. ഇന്നലെ പാതിരാത്രികഴിഞ്ഞ് കോഴിക്കോട് മലയാളമനോരമയുടെ ലേഖകൻ ഈ ചരമത്തിനുള്ള അനുശോചനസന്ദേശം ആവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ട് വിളിച്ചുണർത്തിയപ്പോഴാണ് ഞാനും ഈ വിവരം അറിഞ്ഞത്. അദ്ദേഹം രോഗബാധിതനാണെന്ന് കേട്ടയുടൻ ഞാൻ ഫോൺവഴി ഏറണാകുളം ജനറലാശുപത്രിയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ രോഗവിവരവും മറുകാര്യങ്ങളും അന്വേഷിക്കുകയും അതിനുശേഷം ഏറ്റവും വേഗം അദ്ദേഹത്തെ ചെന്നുകാണുകയുമുണ്ടായി. ദീർഘസമയം പരസ്പരം ഒന്നും സംസാരിക്കാതെ മുകളായ ഭാഷയിൽ ഞങ്ങൾ വളരെയധികം കാര്യങ്ങൾ മുഖത്തോടു മുഖംനോക്കി കണ്ണുകൾ കൊണ്ട് സംസാരിക്കുകയുമുണ്ടായി. വളരെ അധികം സമയംകഴിഞ്ഞ് അശുപൂർണ്ണമായ കണ്ണുകളോടുകൂടി പിരിഞ്ഞുപോന്നതും ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചരമവാർത്ത അറിഞ്ഞ സന്ദർഭത്തിൽ ഓർക്കുകയുമുണ്ടായി. അടുത്ത ദിവസങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം രോഗശാന്തി പ്രാപിച്ചു വരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹം ഏറ്റവും വേഗം നമ്മുടെയിടയിലേക്ക് വരുമെന്നുമാണ് കേട്ടിരുന്നത്. അപ്പോഴാണ് അദ്ദേഹം ആകസ്മികമായി കാലഗതിയെ പ്രാപിച്ചത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വ്യക്തിത്വത്തെ സംബന്ധിച്ചും കേരളരാഷ്ട്രീയത്തിൽ അദ്ദേഹം നൽകിയിട്ടുള്ള സംഭാവനകളെ സംബന്ധിച്ചും കേരളത്തിൽ ആരെയും പറഞ്ഞറിയിക്കേണ്ടതായിട്ടില്ല. ഞാൻ വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്ന കാലം മുതൽക്കുതന്നെ എനിക്കദ്ദേഹത്തെ അറിയാമായിരുന്നു. അടുത്തു പഠിച്ചയുണ്ടെന്നു പറയുകയല്ല, പലപ്പോഴും അദ്ദേഹത്തെ കാണാനും അത്പ്രസ്ഥാപനം സംസാരിക്കാനുമുള്ള ഭാഗ്യം എനിക്കുണ്ട് ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. കഴിഞ്ഞ രണ്ടുരണ്ടു വർഷക്കാലം ഈ നിയമസഭയിൽ ഒരുമിച്ച് പ്രവർത്തിച്ച അവസരങ്ങളിലും സഭയ്ക്കുള്ളിൽപുറത്തുമെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന് അഭിപ്രായവ്യത്യാസം ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും സഭയ്ക്കു വെളിയിൽ ഇറങ്ങുമ്പോൾ ഇത്രയധികം സഹോദരനിർവ്വിശേഷമായ സ്നേഹത്തോടുകൂടി ഞങ്ങളോടൊക്കെ പെരുമാറിവന്ന മറ്റൊരാൾ ഇല്ലായിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിൽ അതിശയോക്തിയില്ല. അദ്ദേഹം സഹോദരികത്വത്തിന്റെ മുർത്തീഭാവമായിരുന്നു. ഏതുകാര്യത്തിനും സാഹസികത്വമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ രക്തത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നത് എന്നു പറഞ്ഞാൽ അത് അതിശയോക്തിയാകുകയില്ല. അദ്ദേഹം തികഞ്ഞ ആത്മാർത്ഥതയുള്ള ആളായിരുന്നു. തെറ്റായാലും ശരിയായാലും എന്തും വെട്ടിത്തുറന്നു പറയാനും ആരെയും എതിർക്കാനും എന്തു തീക്കുണ്ഡത്തലേക്ക് ചാടാനും മുൻപിൻവിചാരംകൂടാതെ എന്തുകാര്യങ്ങൾ പറയാനും അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു മനസ്സും ഇല്ലായിരുന്നു. അങ്ങനെ എന്നും ഈ രാജ്യത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ

സംബന്ധിച്ചും താൽപര്യത്തെ സംബന്ധിച്ചും അദ്ദേഹം ആവേശം കൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹം കേരളത്തിനു നൽകിയിട്ടുള്ള സംഭാവനകൾ കേരള മക്കൾ ഒരിക്കലും മറക്കുകയില്ല. അദ്ദേഹത്തോടു യോജിക്കുകയോ വിരോധിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവർക്കുപോലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിസ്സംസാർത്ഥസേവനങ്ങൾ മറക്കാനോ ഇടിച്ചുപറയാനോ സാധ്യമല്ല. അങ്ങനെയുള്ള ഒരു വ്യക്തി നമുക്ക് വിധിനിർണ്ണായകമായ ഒരു കാലഘട്ടത്തിൽ നഷ്ടപ്പെട്ടിരിക്കുകയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടുംബാംഗങ്ങളായ സഹോദരനും സഹോദരിമാരും വ്യഭാസമായ മാതാവും ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതാവ് അടുത്തകാലത്ത് രോഗഗ്രസ്തയായിക്കിടന്നതിനുശേഷം രോഗവിമുക്തയായിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഈ കാലഘട്ടത്തിലാണ് അവരുടെ മകന്റെ അകാല നിര്യാണം. ഈ നിര്യാണം ആ വമ്പുവയോധികയെ വളരെയധികം വിഷമിപ്പിക്കുമെന്നു നമുക്ക് എല്ലാവർക്കുമറിയാം. പക്ഷേ ദൈവഹിതം മറിക്കാൻ നമുക്കു സാധ്യമല്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മാവ് നിത്യശാന്തി പ്രാപിക്കട്ടെ എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടുംബത്തോടു ഞാൻ അനുശോചനം രേഖപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തുകൊള്ളുന്നു. ആതോടൊപ്പം തന്നെ ഈ സഭയിൽ എല്ലാ നേതാക്കൾമാരും പ്രകടിപ്പിച്ച എല്ലാ വികാരങ്ങളോടും യോജിച്ചുകൊണ്ട് ഞാനും എന്റെ പാർട്ടിയും ഒരിക്കൽക്കൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മശാന്തിക്കുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.

ശ്രീ. കെ. കരുണാകരൻ: സർ, ബഹുമാനപ്പെട്ട മത്തായിമാഞ്ഞൂരാന്റെ അകാലചരമം ഇന്നു വെളുപ്പിനു അറിഞ്ഞ അവസരത്തിൽ വ്യക്തിപരമായി എനിക്ക് എന്തോ ഒന്നു നഷ്ടപ്പെട്ട പ്രതീതിയാണ് ഉണ്ടായത്. അദ്ദേഹവുമായി ഞാൻ പരിചയപ്പെട്ടത് ക്വിറ്റ് ഇൻഡ്യാസമരകാലത്താണ്. ഇൻഡ്യാൻ സ്വാതന്ത്ര്യസമരത്തിലെ നേതാക്കൾമാരെയെല്ലാം അറസ്റ്റു ചെയ്ത കാലഘട്ടത്തിൽ ശ്രീ. ജയപ്രകാശ് നാരായണന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ സമരപരിപാടികൾ ആവിഷ്കരിച്ച ആ കാലഘട്ടത്തിൽ കേരളത്തിലേക്ക് നിയോഗിച്ച ഡോക്ടർ കെ. ബി. മേനോന്റെയും കേശവൻ നായരുടെയും ഒപ്പമാണ് ശ്രീ. മത്തായി മാഞ്ഞൂരാനും കേരളത്തിൽ വന്നത്. വന്ന ഉടനെതന്നെ അദ്ദേഹം ജയിലിൽ കിടക്കുന്ന ഞങ്ങളെ വന്നു കണ്ടു കാര്യങ്ങളെല്ലാം ധരിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. അന്നു മുതൽ വളരെയടുത്ത സഹപ്രവർത്തകരായിട്ടാണ് ഞങ്ങൾ കഴിഞ്ഞുപോന്നിട്ടുള്ളത്. അദ്ദേഹവുമായി പ്രജാമണ്ഡലത്തിന്റെ പ്രവർത്തനത്തിൽ വളരെയധികം സഹകരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുവാനുള്ള സന്ദർഭവും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. പലപ്പോഴും ചില തീരുമാനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിനു ശരിയാണെന്നു തോന്നിക്കഴിഞ്ഞാൽ മറുവളവർ അതേക്കുറിച്ച് എന്തുതന്നെ അഭിപ്രായം പ്രകടിപ്പിച്ചാലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ ഉറച്ചു നിന്നുകൊണ്ട് ലോകംമുഴുവൻ എതിരായാലും മുന്നോട്ടുപോകുവാനുള്ള ധീരത അദ്ദേഹം കാണിക്കാറുണ്ട്. പലപ്പോഴും അദ്ദേഹവുമായി അഭിപ്രായവ്യത്യാസത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിലും വ്യക്തിപരമായ സ്നേഹം അദ്ദേഹം എപ്പോഴും നിലനിറുത്തിപ്പോന്നിട്ടുണ്ട്. ബഹുമാനപ്പെട്ട പി. ആർ. കുറുപ്പ് പറഞ്ഞതുപോലെ അദ്ദേഹത്തിനു കാലത്തിന്റെ മാറ്റവും ചുമരെഴുത്തും കാണാൻ സാധിച്ചിട്ടുണ്ട്. അങ്ങേയറ്റത്തെ ശത്രുക്കളായി കരുതിയ ആളുകളെ മിത്രങ്ങളായിക്കാണാനും മിത്രങ്ങളെ ആവശ്യമായി വരുമ്പോൾ ശത്രുക്കളായിക്കാണാനും അദ്ദേഹം മടിച്ചിട്ടില്ല. അതു വ്യക്തിപരമായ കാര്യങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം വിശ്വസിക്കുന്ന പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയായിരുന്നു. ആ നിലയ്ക്ക് അദ്ദേഹം

കേരളരാഷ്ട്രീയ ചരിത്രത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെതായ വ്യക്തിമുദ്ര പതിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സ്വാതന്ത്ര്യസമരകാലത്തും അതിനുശേഷവും അദ്ദേഹം അദ്ദേഹത്തിന്റെതായ സംഭാവന ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ക്വിറ്റ് ഇന്ത്യ സമരകാലത്ത് ഗാന്ധിജിയെ വിടുവിയ്ക്കുവാൻ ഉണ്ടായ പ്രസ്ഥാനം ഞാൻ ഓർക്കുകയാണ്. ആഗാഖാൻ കൊട്ടാരത്തിൽ തടങ്കലിൽ വച്ചിരുന്ന ഗാന്ധിജിയെ മോചിപ്പിക്കുവാനായി സംഘടിപ്പിച്ച മാർച്ചിന്റെ മുൻപുതിയിൽനിന്ന് മത്തായിപ്പാഞ്ഞു രാൻ വിളിച്ച മുദ്രാവാക്യങ്ങൾ.....(ഹിന്ദി)

“ഗാന്ധിജി കോ പുടായേങ്കേ

ചാലീസ് കരോഡ് നഹി ദബേങ്കേ” എന്നാണ്

ഗാന്ധിജിയെ മോചിപ്പിക്കുവാനുള്ള ആ മുവ്വെൻറിൽ മത്തായി വഹിച്ച പങ്ക് ചിലർക്കൊന്നുമില്ല. സ്വാതന്ത്ര്യസമരകാലത്തുമാത്രമല്ല, രാജവാഴ്ച അവസാനിപ്പിക്കുന്ന കാലത്തും അദ്ദേഹം നിസ്വാർത്ഥമായും സത്യസന്ധമായും പ്രവർത്തിച്ചു പോന്നിട്ടുണ്ട്. എന്നുള്ളത് നിഷേധിക്കാൻ കഴിയാത്ത യാഥാർത്ഥ്യമാണ്.

കേരളത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദേഹവിയോഗം അഗാധമായ വിടവ് ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളത് തർക്കമറ്റ സംഗതിയാണ്. ഒരു ആത്മാർത്ഥത നിറഞ്ഞ സഹപ്രവർത്തകൻ, ഒരു യഥാർത്ഥ രാഷ്ട്രീയ ചിന്തകൻ, ഈ നിലയിൽ എല്ലാം മാതൃകയായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിര്യാണം എന്നെന്നും ഒരു യഥാർത്ഥ നഷ്ടമായി പരിണമിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. എന്റെ ഒരു ആത്മസ്മരണിതൻ, നമ്മുടെ പൊതുജീവിതത്തിലെ ഒരു മാനുഷമായ വ്യക്തി എന്നുള്ള നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അകാല ചരമത്തിൽ ഞാൻ അഗാധമായി അനുശോചിക്കുകയും എന്റെ സ്വന്തം നിലയിലും പാർട്ടിയുടെ പേരിലും ഈ അനുശോചനം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടുംബത്തെ അറിയിക്കുവാൻ അങ്ങയോടടുത്ത് മിടിച്ചുകൊണ്ടും ഈ സഭയുടെ എല്ലാ ഭാഗത്തുനിന്നും പ്രകടിപ്പിച്ചവികാരങ്ങളോടു യോജിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

ഡോക്ടർ ജോർജ്ജ് തോമസ്: സർ, ബഹുമാനപ്പെട്ട മത്തായിമാഞ്ഞു രാന്റെ നിര്യാണത്തിൽ സഭാനേതാവും പ്രതിപക്ഷനേതാവും പാർട്ടി നേതാക്കന്മാരും പ്രകടിപ്പിച്ച വികാരങ്ങളോടു ഞാനും എന്റെ പാർട്ടിയും ഈയവസരത്തിൽ ഹൃദയപൂർവ്വം പങ്കുചേരുന്നു. ശ്രീമാൻ മത്തായിമാഞ്ഞു രാണെ വ്യക്തിപരമായി ഈ സഭയ്ക്ക് പുറത്തുവെച്ചു പരിചയപ്പെടാനുള്ള ഭാഗ്യം എനിക്കുണ്ടായിട്ടില്ല. എന്നാൽ കഴിഞ്ഞ രണ്ടു വർഷക്കാലമായി ഈ സഭയിൽ വെച്ച് അദ്ദേഹത്തെ എനിക്കു പരിചയമുണ്ട്. ഈ സഭയിൽ വെച്ചുള്ള പരിചയം മതി അദ്ദേഹത്തിന്റെ വ്യക്തിത്വത്തെപ്പറ്റി ബഹുമാനപൂർവ്വം സ്മരിക്കുവാൻ. നിസ്തുലമായ വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ ഉടമയായിട്ടാണ് ശ്രീ. മത്തായിമാഞ്ഞുരാണെ എല്ലാ അവസരങ്ങളിലും കണ്ടിട്ടുള്ളത്. എന്റെ ബഹുമാന്യസ്മരണിതൻമാർ പറഞ്ഞതുപോലെ ഏതു പ്രശ്നത്തെപ്പറ്റിയും സ്വന്തമായ അഭിപ്രായം രൂപീകരിക്കുവാനുള്ള കഴിവ് അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. പലപ്പോഴും പലരും സ്വന്തമായി അഭിപ്രായം രൂപീകരിക്കുമെന്നിരുന്നാലും സാഹചര്യങ്ങളുടെ സമ്മർദ്ദത്തിൽ ആ അഭിപ്രായം പ്രകടിപ്പിക്കാതെ പോകാറുമുണ്ട്. എന്നാൽ ശ്രീമാൻ മത്തായിയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം സ്വന്തമായ അഭിപ്രായം രൂപീകരിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ ആ അഭിപ്രായം വെട്ടിത്തുറന്നു പറയുന്ന കാര്യത്തിൽ യാതൊന്നും ഇന്നുവരെ അദ്ദേഹത്തിനു തടസ്സമായിരുന്നതായി പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടില്ല. ആ നിലയ്ക്കു കേരള രാഷ്ട്രീയ ജീവിതത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെതായ ഒരു വ്യക്തിമുദ്ര

2/3003/MC

പതിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ച് പറയുമ്പോൾ കേരള രാഷ്ട്രീയത്തിലെ ഒരു Stormy petrel കൊഴിഞ്ഞുപോയി എന്നു പറയുവാനാണ് ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിര്യാണത്തിൽ എനിக்கும் എന്റെ പാർട്ടിക്കും ഉള്ള അനുശോചനം രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളുന്നു.

ശ്രീ. കെ. കെ. അബു: ഏതാണ്ട് പത്തു ദിവസങ്ങൾക്കു മുമ്പാണ് സഖാവ് മത്തായി മാഞ്ഞുരാനെ നേരിട്ട് എനിക്ക് കാണുവാൻ സാധിച്ചത്. അന്ന് അദ്ദേഹം സുഖപ്പെട്ടുവരുന്നതായി എന്നോടു പറഞ്ഞു. പത്തു പതിനഞ്ചു നിമിഷത്തോളം ഞങ്ങൾ സംസാരിക്കുകയും ചെയ്തു. അന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞത് ഈ നിയമസഭാസമ്മേളനത്തിന്റെ ഒടുവിൽ തനിക്ക് പങ്കെടുക്കുവാൻ സാധിക്കുമെന്നാണ്. ഇന്നലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരൻ ജോൺ മാഞ്ഞുരാനെക്കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞത് കുറെക്കൂടി ഭേദപ്പെട്ടു കൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്നാണ്. അദ്ദേഹം കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന റൂമിന്റെയും ആശുപത്രിയുടെയും ചുറ്റും നടക്കുവാൻ ഡാക്ടർ അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നാണ് പറഞ്ഞത്. അതുകേട്ട് എനിക്ക് വളരെയധികം സന്തോഷം തോന്നി. ഇപ്രകാരമുള്ള ഇന്നലെ രാത്രിയിലത്തെ അറിവിനുശേഷമാണ് ഇന്നു രാവിലെ ഈ ദുഃഖവാർത്ത അറിയുന്നത്. വളരെ വേദനയുള്ള കാര്യമാണ്. ഈ സഭയിലെ എല്ലാ നേതാക്കന്മാരും പങ്കുചേർന്നിട്ടുണ്ട്. ഞാനും സ്വാഭാവികമായി പങ്കു ചേർന്നിട്ടുണ്ട്. കാലത്തിന്റെ ചൂണ്ടുപലക അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും നോക്കിയിട്ടുണ്ടായെന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയമുണ്ട്. കാലത്തിന്റെ ചൂണ്ടുപലക വെടിവയ്പാണ്, ജയിലാണ്, ആപത്താണ്, മരണമാണ് എന്നു പറഞ്ഞിരുന്ന കാലത്താണ് അദ്ദേഹം രാഷ്ട്രീയ രംഗത്തു വന്നിറങ്ങിയത്. അദ്ദേഹം രാഷ്ട്രീയ രംഗത്തു വരുമ്പോൾ ഒന്നും നേടുവാനില്ല, എല്ലാം സഹിക്കുവാൻ മാത്രമേ ഉള്ളൂ. കഴിഞ്ഞ 20 വർഷങ്ങളായി എനിക്ക് ശ്രീ. മത്തായി മാഞ്ഞുരാനെ അറിയാം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടുബമാകെ രാഷ്ട്രീയ പ്രസ്ഥാനങ്ങളിലെ പ്രവർത്തകന്മാർക്ക് സഹായങ്ങൾ നൽകിയിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീടുപോലും എപ്പോഴും രാഷ്ട്രീയപ്രവർത്തകന്മാരെ ആദരവോടെ സ്വീകരിക്കുകയും ആശ്വേഷിക്കുകയും ചെയ്ത മഹത്തായ പാരമ്പര്യമുള്ളതാണ്. സഖാവ് മത്തായിമാഞ്ഞുരാൻ ഒരു പ്രസ്ഥാനമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം നേതൃത്വം നൽകിയ പ്രസ്ഥാനത്തെക്കാളും വലിയ പ്രസ്ഥാനമായിരുന്നു അദ്ദേഹം. അതു എല്ലാവരും അംഗീകരിക്കുന്ന പരമാർത്ഥമാണ്. എല്ലാവരും പറഞ്ഞതുപോലെ അദ്ദേഹം പരിസരം നോക്കാറില്ല. താൻ അഭിപ്രായം പറഞ്ഞാൽ ആരു തന്നെ എതിർക്കുമെന്നു നോക്കാറില്ല. ഇതുകൊണ്ട് തന്റെ താൽപ്പര്യങ്ങൾ അപകടത്തിലേയ്ക്ക് നീങ്ങുമോ എന്നദ്ദേഹം ചിന്തിക്കാറില്ല. അദ്ദേഹം ധൈര്യമായി തന്റേടത്തോടുകൂടി പറയും. അതിന്റെ ഫലം എന്തുതന്നെ ആയിരുന്നാലും അദ്ദേഹത്തിനു പ്രശ്നമല്ല. അദ്ദേഹം എഴുത്തുകാരനും പ്രാസംഗികനും കഴിവുറ്റവനും സ്നേഹസമ്പന്നനും ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീട്ടിൽ പോയാലും അദ്ദേഹം മന്ത്രിയായിരുന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഫീസിൽ പോയിരുന്നാലും അദ്ദേഹം കാണിക്കുന്ന പ്രത്യേകമായ സ്നേഹം അദ്ദേഹവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരാളിനും വിസ്മരിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയില്ല. ഞാൻ നീട്ടി പറയുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. അദ്ദേഹം സ്വതന്ത്രകേരളം എന്നു പറഞ്ഞപ്പോഴും ഐക്യകേരളമെന്നു പറഞ്ഞപ്പോഴും അതുപോലെ രാഷ്ട്രീയമായി സ്വന്തമായ പ്രത്യയശാസ്ത്രങ്ങളും ചിന്താഗതികളും ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ വിജയിക്കുമോ പരാജയപ്പെടുമോ എന്നു നോക്കാറില്ല. അതിനു അദ്ദേഹം വേണ്ടതൊക്കെ ചെയ്യും, ആത്മാർത്ഥമായി പ്രവർത്തിക്കും. അങ്ങനെ ഒരു തുറന്നതും മുഖം നോക്കാതെയുമുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് അദ്ദേഹത്തിനുള്ളത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വേർപാട്

വേദനാജനകമാണ്. ആ ദുഃഖത്തിൽ ഞാനും എന്റെ പാർട്ടിയിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളും ആത്മാർത്ഥമായും ഹൃദയംഗമമായും പങ്കുചേരുന്നു. ഈ സഭയിലും വെളിയിലും പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന ദുഃഖത്തിൽ പങ്കു ചേർന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബത്തോട് ഞങ്ങൾ അനുശോചനം രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. എന്റെ പ്രസംഗം അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

ശ്രീ. ബേബി ജോൺ: സഖാവ് മത്തായിമാഞ്ഞുരാന്റെ നിര്യാണത്തിൽ കൂടി കേരള രാഷ്ട്രീയത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കപ്പെടേണ്ട ഒരു ശബ്ദം നിലച്ചു പോയിരിക്കുകയാണ്. സഖാവ് മത്തായിമാഞ്ഞുരാന്റുമായി വളരെക്കാലം ഒരുമിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാൻ, ഒരു പാർട്ടിയിൽ നിന്ന് പ്രവർത്തിക്കാൻ, അവസരമുണ്ടായിരുന്ന ഒരാളാണ് ഞാൻ. സഖാവ് മത്തായിമാഞ്ഞുരാന്റെ ധീരത ആർക്കും ഒരിക്കലും വിസ്മരിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. തനിക്ക് ശരിയെന്നു തോന്നുന്ന കാര്യത്തിനുവേണ്ടി, ഭവിഷ്യത്തുകൾ അറിഞ്ഞുകൊണ്ടായാലും ശരി, അല്ലെങ്കിലും ശരി ഭവിഷ്യത്തുകളെ നോക്കാതെ തനിക്ക് ശരിയെന്നു തോന്നുന്ന കാര്യത്തിനുവേണ്ടി ഉറച്ചു പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള കഴിവുണ്ടായിരുന്ന ഒരു രാഷ്ട്രീയ നേതാവായിരുന്നു സഖാവ് മത്തായിമാഞ്ഞുരാൻ. ഞാൻ ഓർക്കുന്നു, ഒരു കാലത്ത് കൊച്ചിയിലെ യൂവാക്കൻമാർക്ക് പ്രചോദനവും നേതൃത്വവും നൽകി രാഷ്ട്രീയ രംഗത്തിലേക്ക് യൂവാക്കൻമാരെ ആകർഷിച്ചു കൊണ്ടിരുന്ന ഒരു ശക്തിയായിരുന്നു മത്തായിമാഞ്ഞുരാൻ. അതിനു ശേഷം അദ്ദേഹവും ഞാനുമായി വളരെക്കാലം തിരുവിതാംകൂറിൽ ഒരുമിച്ച് പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതായി വന്നു. പിന്നീട് രാഷ്ട്രീയമായ അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങൾമൂലം ഞങ്ങൾ വിഭിന്ന രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടിയിൽപ്പെട്ട് പ്രവർത്തിച്ചു വെങ്കിലും ആ വ്യക്തിപരമായ ബന്ധം അവസാനംവരെ നിലനിറുത്താൻ ഞങ്ങൾക്കു സാധിച്ചിരുന്നു. സഖാവ് മത്തായിമാഞ്ഞുരാന്റെ ധീരതയും നിശ്ചയദാർഢ്യവും കേരളത്തിലെ രാഷ്ട്രീയരംഗത്ത് വരുന്ന ആളുകൾക്ക് അനുകരിക്കാവുന്ന അനുകരിക്കേണ്ടതായ സ്വഭാവഗുണമാണ്. രാഷ്ട്രീയം സുഖകരമായ ഒരു അന്തരീക്ഷത്തിൽ തരക്കേടില്ല എന്നു കരുതി രംഗത്തേക്ക് വരുന്ന പലർക്കും ഓർക്കാൻ പോലും സാധിക്കാത്ത സുഖകരമല്ലാത്ത രാഷ്ട്രീയ പ്രസ്ഥാനം, തന്റെ വിശ്വാസപ്രമാണങ്ങൾക്കനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന്, അതിനുവേണ്ടി എന്തു ത്യാഗവും സംഭാവന ചെയ്യുന്നതിന്, മടിക്കരുതെന്നു പ്രവർത്തിയിൽക്കൂടി കാണിച്ചുകൊടുത്ത ശ്രീ. മത്തായി മാഞ്ഞുരാന്റെ ആ ഗുണം ഇന്നു നമ്മുടെ രാഷ്ട്രീയത്തിൽ ഏറെവും ആവശ്യമായിരിക്കുകയാണ്. അവസരവാദത്തിന്റെയും സുഖലോലുപത്വത്തിന്റെയും അംശങ്ങൾ നമ്മുടെ രാഷ്ട്രീയത്തിൽ കടന്നുകൂടിയിരിക്കുന്ന ഈ അവസരത്തിൽ, ത്യാഗത്തിന്റെയും ധീരതയുടെയും സത്യസന്ധതയുടെയും മുർത്തിഭാവമായിരുന്ന സഖാവ് മത്തായിമാഞ്ഞുരാന്റെ സ്വഭാവഗുണം നമുക്കു പകർത്താൻ സാധിക്കുമെങ്കിൽ അതു പൊതുജീവിതത്തിനും പൊതുപ്രസ്ഥാനത്തിനും രാഷ്ട്രീയത്തിനും നന്നായിരിക്കുമെന്നാണ് എനിക്ക് പറയാനുള്ളത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിര്യാണത്തിലുള്ള ദുഃഖത്തിൽ ഈ സഭയിൽ പ്രകടിപ്പിച്ച വികാരങ്ങളോട് ഞാനും പങ്കു ചേർന്നുകൊള്ളുന്നു.

ശ്രീ. ജോസഫ് ചാഴിക്കാട്ട്: മാഞ്ഞുരാൻ എന്നുള്ളത് എറണാകുളത്തുള്ള ഒരു പഴയ പാരമ്പര്യമുള്ള തറവാടാണ്. മാഞ്ഞുരാൻ എന്ന തറവാടിയിലെ ഒരു പ്രമുഖ മെമ്പറായിരുന്നു മത്തായിമാഞ്ഞുരാൻ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബത്തിൽ നാം അറിയപ്പെടുന്നവരായിട്ട് ഇനിയും വേറെ ആളുകളുണ്ട്. തിരുവനന്തപുരം സിററി പോലീസ് കമ്മീഷണറായിരുന്ന സൈമൺ മാഞ്ഞുരാൻ ആ കുടുംബത്തിലെ ഒരു അംഗമാണ്. ഒരു അഡ്വക്കേറ്റ് മാഞ്ഞുരാൻ വേറെയുമുണ്ട്. ഇങ്ങനെ യോഗ്യൻമാരായിട്ടുള്ള ആളുകൾ ജനിച്ചു

വളർന്നിട്ടുള്ള ഒരു കുടുംബമാണ് അത്. മത്തായി മാഞ്ഞുരാന്നുമായി എനിക്ക് ഈ നിയമസഭാഹാളിനകത്തുവെച്ചുള്ള പരിചയമേയുള്ളൂ. അതിനു മുൻപ് പരിചയമില്ല. എങ്കിലും ഈ പുരുഷനിയ കാലത്തെ പരിചയംകൊണ്ട് എനിക്ക് മുൻപു പലരും ഇവിടെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ, അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു അഭിപ്രായമുണ്ടാകുക, ആ അഭിപ്രായത്തിൽ സ്ഥിരമായി നിൽക്കുക, ആ അഭിപ്രായം പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ആ അഭിപ്രായത്തിനനുസരിച്ചുള്ള പ്രവർത്തി മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുക, യാതൊരു കാര്യത്തെപ്പറ്റിയും യേശുടാതെ അത് പ്രവർത്തിപഥത്തിൽ കൊണ്ടുവരിക, ഈ ഒരു സ്വഭാവ വിശേഷം അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പറയുന്ന അഭിപ്രായങ്ങൾ മറുവളർപ്പ് രസിക്കട്ടെ, രസിക്കാതിരിക്കട്ടെ, അതിനെപ്പറ്റി വലിയ ആലോചനയൊന്നുമില്ല. പറയാനുള്ളത് പറയും. ഗംഭീരമായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ പറയും. ചിലപ്പോൾ പലർക്കും ഇഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടില്ലെന്നു വരും, ഇഷ്ടപ്പെട്ടെന്നുവരും. എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ മറുവളർപ്പുടെ ഇഷ്ടത്തെ നോക്കിക്കൊണ്ടല്ല പറയുന്നത്. അദ്ദേഹം നമ്മുടെ ഈ രാജ്യത്തിലേക്ക് വരുന്നതിനു മുൻപ് ഗുജറാത്തിൽ ഏതോ ഒരു നാട്ടുരാജാവിന്റെ ദിവാനായിട്ട് ജോലിനോക്കിയിട്ടുള്ളതായി കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അവിടെനിന്ന് അദ്ദേഹം ഇവിടെ വന്നത് വളരെ ഉയർന്ന ഒരു നില സമ്പാദിച്ചുകൊണ്ടായിരുന്നു. വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ വളരെ ഉയർന്നനില സമ്പാദിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസംഗത്തിന് ഒരു പ്രത്യേക ചാതുര്യമുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം, തന്റെ മുൻഗാമികൾ പറഞ്ഞതിൽനിന്ന്, ഈ രാജ്യത്തു സോഷ്യലിസം കെട്ടിപ്പടുത്തുയർത്തിക്കൊണ്ട് വരുന്നതിന് പരിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ഒരു ആളായിരുന്നു എന്ന് നമുക്ക് അറിയാൻ കഴിയും. ഇവിടെ കേരള സോഷ്യലിസം പാർട്ടി ഉണ്ടാക്കിയതും അതിന്റെ നേതാവായിരുന്നതും അദ്ദേഹമാണ്. അദ്ദേഹം ഈ നിയമസഭയിൽ വന്നതും ഇവിടെ മന്ത്രിയായതും കേരള സോഷ്യലിസം പാർട്ടിയുടെ ഒരു നേതാവ് എന്നുള്ള നിലയിലാണ്. സോഷ്യലിസം ഇപ്പോൾ നമ്മുടെ രാജ്യത്ത് ഒരററംമുതൽ വന്നു തുടങ്ങിയതേയുള്ളൂ. അദ്ദേഹം അതിനുമുൻപുതന്നെ ഈ രാജ്യത്ത് സോഷ്യലിസം ഉണ്ടാക്കുന്നതിനും നടപ്പാക്കുന്നതിനുംവേണ്ടി പരിശ്രമിച്ചിട്ടുള്ള ആളുകളിൽ ഒരാളാണ്. അദ്ദേഹം സുഖക്കേടായി കിടക്കുന്നു എന്നു കേട്ടു. പുറകേയുള്ള വാർത്തകളിൽ, ഇന്നലെയും, അദ്ദേഹം സുഖക്കേടിൽനിന്നു വിരമിച്ച് നടക്കാൻ തുടങ്ങി, ദേഹപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നാണു കേട്ടത്. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണവാർത്ത പെട്ടെന്നാണു കേട്ടത്. ദൈവം അദ്ദേഹത്തെ തിരിച്ചു വിളിച്ചു. അദ്ദേഹം രാജ്യത്തേയും ജനങ്ങളേയും സേവിച്ചതിന്റെ ഫലമായി മറ്റു കാര്യങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധിക്കുന്നതിന്, കല്യാണം കഴിക്കുന്നതിനുപോലും അദ്ദേഹത്തിനു സമയം കിട്ടിയിരുന്നില്ല. അതുപോലും ഉപേക്ഷിച്ചാണ് ഈ രാജ്യത്തെ സേവിച്ചത്. അദ്ദേഹത്തിന് 50-നുമേൽ 60-ഓളം വയസ്സായി. മനുഷ്യരെ സേവിക്കുന്നതിന്റെ തീവ്രതകൊണ്ട് അദ്ദേഹം കല്യാണം കഴിക്കുന്നതിനുപോലും മറന്നുപോയി. അങ്ങനെയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണം ഈ രാജ്യത്തിനും നമുക്കും ഒരു വിടവ് സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുകയാണ്. പലരും വരാം, പോകാം; പക്ഷേ മത്തായിമാഞ്ഞു രാണെപ്പോലുള്ള ആളുകൾ ഈ രാജ്യത്തിനു വേറെ കിട്ടുകയില്ല. ഇപ്പോൾ നമുക്ക് ചെയ്യാവുന്നതും, ഈശ്വര വിശ്വാസമുള്ള ആളുകൾക്ക് ചെയ്യാവുന്നതും, മരിച്ച ആളിന്റെ ആത്മാവിന്റെ നിത്യശാന്തിക്കായി പ്രാർത്ഥിക്കുക, അതുമാത്രമാണ് ചെയ്യാനുള്ളത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബാംഗങ്ങളോട് സഹതപിക്കുക എന്നുള്ളതാണ് നമ്മുടെ കർത്തവ്യം. ഞാനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബാംഗങ്ങളോട് സഹതപിക്കുകയും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ

ആത്മാവിന്റെ നിത്യശാന്തിക്കായി പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് ഉപസംഹരിക്കുന്നു.

Shri K. Mahabala Bhandari: The sad news this morning came to us as a shock. Myself and the Kasargode Member associate ourselves with all the sentiments expressed by the leaders of the different parties. Although our association and contact with Shri Manjuran was comparatively very short, I can still recall to my mind some good and excellent qualities in him. I recall to my mind one incident in Kasargode when he was camping in Kasargode in the Travellers Bungalow. He was actually holding a conference regarding a labour dispute when myself and Mr. Kunikullaya happened to call on him on a courtesy call. Even in the midst of the conference, Sir, he came out to the other room where we were sitting, talked to us for a few minutes and then went to mind his business. This is an example of courtesy that could be shown to others. He was a very outspoken man known for his courtesy. We offer our heart-felt condolences to the members of his family.

ശ്രീ. എം. എം. തോമസ്: സർ, ബഹുമാനപ്പെട്ട മത്തായി ആശാന്റെ മരണവാർത്ത ഹൃദയവേദനയോടുകൂടിയാണ് ഇന്ന് രാവിലെ അറിഞ്ഞത്. ശ്രീ. മത്തായി മാഞ്ഞുരാനുമായി ഒരു കാലഘട്ടത്തിൽ ഒന്നിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാനും കുറച്ചുകാലം ഒന്നിച്ചു താമസിക്കാനുമുള്ള ഭാഗ്യം എനിക്ക് ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധീരവും സാഹസികവുമായ തീരുമാനങ്ങൾ ഞങ്ങളെപ്പോലെയുള്ള ചെറുപ്പക്കാരെ ഒരു കാലത്ത് അദ്ദേഹത്തിലേക്ക് ആനയിച്ചിരുന്നു. പലപ്പോഴും പല ഘട്ടത്തിലും അദ്ദേഹവുമായി അഭിപ്രായ വ്യത്യാസങ്ങളുണ്ടായി വിട്ടുമാറിയിരുന്നെങ്കിലും വ്യക്തിപരമായി ആ ബന്ധം അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും ഉപേക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹവുമായുള്ള ബന്ധം മറുളളവർക്ക് ഉപേക്ഷിക്കാനും സാധ്യമല്ലാത്ത ഒരു പരിതഃസ്ഥിതി ഉണ്ടായിരുന്നു. പല ഘട്ടങ്ങളിലും അദ്ദേഹം എടുത്ത തീരുമാനങ്ങൾ കൃഷ്ണനെതിരായ നീന്തലാണെന്നുള്ളതിന്റെ പേരിൽ പല അനുയായികളും വിട്ടുപോയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അദ്ദേഹം തീരുമാനിച്ചാൽ അതു സത്യസന്ധമാണെന്ന് അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചിരുന്ന ഘട്ടത്തിൽ അനുയായികൾ പോയോ എന്നുപോലും നോക്കാതെ അദ്ദേഹം അദ്ദേഹത്തിന്റെ തീരുമാനമനുസരിച്ച് മുന്നോട്ടു നീങ്ങിയിരുന്നു. ഏതായാലും അദ്ദേഹം കേരളരാഷ്ട്രീയത്തിലെ ഒരു വിവാദപുരുഷനും ഒരു പ്രത്യേക പ്രസ്ഥാനവുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അകാല നിര്യാണം കേരള രാഷ്ട്രീയത്തിന് ഒരു തീരാന്തപ്പടമാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഭാമാതാ മാതാവും ഹൃദയമായ മാതാവിനോടും എനിക്ക് എന്റെ പാർട്ടിക്കുമുള്ള അനുശോചനം രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മാവിനു നിത്യശാന്തി വരട്ടെ എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ നിറുത്തുന്നു.

Shri S. P. Luiz: Sir, I will be failing in my duty if I do not associate in this debate on the occasion of the sad demise of my very good friend Mr. Mathai Manjuran. Sir, he hails from a very prominent Syrian Catholic family of Njarakkal. He comes from a family of very many advocates and lawyers—even a High Court Judge, police officials and others. But incidentally he was a person unique by himself. His sincerity, integrity and his potential qualities did not drive him to aspire for employment or anything worth for himself. He was unique in all respects, in as much as he sought to serve the people. His followers

mostly comprise of young and energetic youth of the country. I had been associated with him right from my childhood. I wish to make no secret of the fact that many of the members of my community, the younger generation, were drawn to this field by the very kind leadership extended by Mr. Mathai Manjuran. He was a family friend, a sincere and dear friend to me and my community. I may say to mostly every one in the town that he hails from i.e., Njarakkal in Ernakulam, his loss is irreparable. He cannot be replaced by somebody. The sentiments expressed by many of the leaders here, I warmly approve and cooperate and in doing so what I, as a Christian, have to subscribe is to request to pray for the repose of his soul and may his soul rest in peace. I also request that the sentiments expressed here may be passed on to his dear mother, brother and members of his family I and my community associate with the sentiments expressed in this House on the occasion of the demise of Shri Mathai Manjuran.

മി. സ്പീക്കർ: ബഹുമാനപ്പെട്ട സഭാ നേതാവും പ്രതിപക്ഷ നേതാവും മറ്റു ബഹുമാനപ്പെട്ട സഭാംഗങ്ങളും പ്രകടിപ്പിച്ച എല്ലാ വികാരങ്ങളോടും ഞാനും ചേരുകയാണ്. ബഹുമാനപ്പെട്ട കുറുപ്പ് പറഞ്ഞതുപോലെ ഈ രാജ്യത്തെ സോഷ്യലിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനത്തിന് ഒരിക്കലും മറക്കാൻ സാധ്യമല്ലാത്ത ആചാര്യനായ ഒരാളായിരുന്നു ശ്രീ. മത്തായി മാഞ്ഞുരാൻ എന്നുള്ളതിനു സംബന്ധിച്ച് എന്റെ തന്നെ രാഷ്ട്രീയ ജീവിതത്തിലെ ബാല്യകാലം മുതൽ എന്നിക്കു ഓർക്കേണ്ടിവരികയാണ്. ഈ രാജ്യത്തെ സോഷ്യലിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനത്തിന് നേതൃത്വം കൊടുത്തിട്ടുള്ള ആചാര്യൻമാർ പലരും ഉണ്ട്. ആ പ്രസ്ഥാനം പല ശാഖകളായി പലപ്പോഴും മാറിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽപ്പോലും ബഹുമാനപ്പെട്ട മത്തായി മാഞ്ഞുരാൻ ആ പ്രസ്ഥാനത്തിന് നൽകിയിട്ടുള്ള ആചാര്യത്വവും അദ്ദേഹം നൽകിയിട്ടുള്ള സംഭാവനകളും നന്ദിയോടുകൂടി സ്മരിക്കുന്നവരായിരിക്കും എല്ലാവരും. എന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുകയാണ്. എന്നെ സംബന്ധിച്ചു പറഞ്ഞാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഗാധമായ പാണ്ഡിത്യവും ഈ പ്രസ്ഥാനത്തോടുള്ള സ്നേഹവും അതിനുവേണ്ടി എന്തു ത്യാഗവും സഹിക്കാനുള്ള മനോഭാവവും വാഗ്മിത്വവും എല്ലാം ഈ രാജ്യത്ത് ഉണ്ടായതിൽ ആകൃഷ്ടരായി ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിലേക്ക് വന്ന പല ആരാക്കാരിൽ ഒരാളാണു ഞാൻ. ആ നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തെ ഈ രാജ്യത്തെ സോഷ്യലിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനമല്ല എല്ലാ രാഷ്ട്രീയ പ്രസ്ഥാനങ്ങളും ബഹുമാനിക്കുകയും ആദരിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണ്. ഒരു മന്ത്രി എന്ന നിലയിലും ഒരു നിയമസഭാംഗമെന്ന നിലയിലും അദ്ദേഹം നമ്മുടെയടുത്ത അടുത്ത ദിവസവരെയുണ്ടായിരുന്ന ആളാണ്. എന്റെ മുൻപിൽ നേരേമുൻപിൽ, ഇരിക്കുന്ന സീറ്റിലിരുന്നു കൊണ്ട്, മന്ത്രിയെന്നുള്ള നിലയിൽ മാത്രമല്ല മറ്റു പല നിലകളിലും, സുധീരമായി, ആത്മാർത്ഥതയോടുകൂടി, അദ്ദേഹം വിശ്വസിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ പറയുന്നതിനും ആ കാര്യങ്ങൾക്കുവേണ്ടി അങ്ങേയറ്റം പോരാടുന്നതിനും വേണ്ടി ശ്രമിച്ചിട്ടുള്ള മഹാനായ ഒരു മെമ്പറായിരുന്നു അദ്ദേഹം. ഇന്നും ഈ സഭയിൽ എന്റെ മുൻപിൽ അദ്ദേഹം ഇരിക്കുന്നില്ല എന്നു വിശ്വസിക്കാൻ എനിക്കു കഴിയുന്നില്ല; അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശബ്ദം ഈ സഭയിൽ മുഖരിതമാകുന്നില്ലെന്നു എനിക്കു വിശ്വസിക്കാൻ നിർവ്വാഹമില്ലാതായിരിക്കുകയാണ്. അത്രത്തോളം ആത്മാർത്ഥതയോടും സ്നേഹത്തോടുകൂടി ഈ സഭയേയും നമ്മെ എല്ലാവരേയും സ്നേഹിച്ചിട്ടുള്ള ശ്രീ. മത്തായിമാഞ്ഞുരാൻ ഈ സന്ദർഭത്തിൽ നമ്മോടൊപ്പം ഇല്ലാതെയായതു തീർച്ചയായും വളരെയേറെ വലിയ മുളള ഒരു ഖിടവ് ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുകയാണ്. ഈ സഭയ്ക്ക് ഉണ്ടായിട്ടുള്ള

ഈ നഷ്ടം അപരിഹാര്യംതന്നെയാണ്. ഈ രാജ്യത്തിലെ രാഷ്ട്രീയനേതൃത്വങ്ങൾക്കും അതുപോലെ സാമൂഹ്യപ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്കും ഒക്കെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിര്യാണംമൂലം വളരെ വൻപിച്ച നഷ്ടമാണുണ്ടായിരിക്കുന്നത് എന്നുള്ളതു തീർച്ചയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബാംഗങ്ങളോടും ദുഃഖിതരായ ഈ നാട്ടിലെ എല്ലാ പൊതുജനങ്ങളോടും ചേർന്നു ഞാൻ ഈ സന്ദർഭത്തിൽ എന്റെ ദുഃഖം പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ഈ സഭയുടെ വികാരങ്ങളോടു ചേരുകയും ചെയ്യുകയാണ്.

അദ്ദേഹത്തോടുള്ള ബഹുമാനസൂചകമായി നമുക്കു രണ്ട് മിനിട്ട് എഴുന്നേറ്റുനിന്നു മൗനമാചരിക്കാം.

(The Members stood in silence for a few minutes as a mark of respect to the departed)

ഇവിടെ പ്രകടിക്കപ്പെട്ട ഈ വികാരങ്ങൾ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബത്തെ അറിയിക്കുന്നതാണ്.

ഇന്നു ശ്രീ. മത്തായി മാഞ്ഞുരാന്റെ നിര്യാണംമൂലം, നമ്മുടെ സഭാനടപടികൾ തുടർന്നു നടത്താൻ നിർവ്വാഹമില്ല എന്നുള്ളതു തീർച്ചയായും നാമെല്ലാം വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്ന കാര്യമാണ്. ആ നിലയ്ക്ക് ഇന്നത്തെ സമ്മേളനം ഇതിനുശേഷം ശ്രീ. മത്തായി മാഞ്ഞുരാന്റോടുള്ള ബഹുമാനസൂചകമായി അവസാനിപ്പിക്കാം എന്ന് എല്ലാവരും ഐക്യകണ്ഠേന തീരുമാനിച്ചിരിക്കുകയാണ്. ഞാനും അങ്ങനെതന്നെ തീരുമാനിച്ചിരിക്കുകയാണ്. ഇന്നു ഗവർണ്ണറുടെ പ്രസംഗത്തെ സംബന്ധിച്ച പ്രമേയം വോട്ടിനിടാമെന്നു വിചാരിച്ചിരിക്കുകയായിരുന്നു. നാളെ ആ നടപടി നടക്കും. നാളത്തേക്ക് വച്ചിരിക്കുന്ന അനുദ്യോഗിക പ്രമേയങ്ങൾ അടുത്ത വെള്ളിയാഴ്ചത്തേക്ക് മാറ്റിവയ്ക്കാമെന്നും തീരുമാനിച്ചിരിക്കുകയാണ്. അതിന് സഭയുടെ അംഗീകാരമുണ്ടായിരിക്കുമെന്നും ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു.

(The House signified its assent)

ബഹുമാനപ്പെട്ട എല്ലാ സഭാംഗങ്ങളും ശ്രീ. മത്തായി മാഞ്ഞുരാന്റെ ശവസംസ്കാരചടങ്ങുകളിൽ പങ്കെടുക്കുന്നതിന് ആഗ്രഹം പ്രകടിപ്പിച്ചിരിക്കുകയാണ്. അവിടെ പോയി ചടങ്ങിൽ പങ്കെടുക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ബസ് ഏർപ്പാട് ചെയ്ത് കൊടുക്കാമെന്ന് ശ്രീ. കെ. എം. ജോർജ് പറഞ്ഞിരിക്കുകയാണ്.

ശ്രീ. കെ. എം. ജോർജ്: രണ്ട് ബസ് ഏർപ്പാടുചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എപ്പോൾ എം. എൽ. എ. ക്വാർട്ടേഴ്സിൽ എത്തണമെന്നു പറഞ്ഞാൽ അപ്പോൾ എത്തിച്ചു കൊള്ളാം.

മി. സ്പീക്കർ: ചടങ്ങുകൾ നാലരമണിക്ക് ഗിരി നഗറിൽവെച്ച് നടക്കുന്നതാണെന്ന് അറിയുന്നു. ഒരു പത്ത് പത്തരമണിക്കെങ്കിലും ഇവിടെ നിന്നും തിരികണം.

സഭ ഇപ്പോൾ പിരിയുന്നതും നാളെ രാവിലെ 8 മണിക്ക് വീണ്ടും സമ്മേളിക്കുന്നതുമാണ്.

The Assembly adjourned at 9.05 a. m. to meet again at 8 a.m. on Friday, the 16th January 1970.